

Αρχική σελίδα>Δικαστικές διαδικασίες>Αστικές υποθέσεις>Διεξαγωγή αποδείξεων

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Swipe to change

Ισπανικά**Διεξαγωγή αποδείξεων****Ισπανία****1 Βάρος της απόδειξης**

Για να αναγνωριστεί ένα δικαίωμα ενώπιον δικαστηρίου, πρέπει να προσκομιστούν αποδείξεις των πραγματικών περιστατικών των οποίων γίνεται επίκληση. Γι' αυτό τον λόγο, γίνεται προσφυγή σε μια διαδικαστική δραστηριότητα, τα στάδια και ο χρόνος διεξαγωγής της οποίας είναι καθορισμένα.

Οι διάδικοι της δίκης πρέπει να αποδείξουν τα πραγματικά περιστατικά που επικαλούνται και στα οποία βασίζονται οι αξιώσεις τους. Συνεπώς, ο αιτών πρέπει να προσκομίσει αποδείξεις για τα πραγματικά περιστατικά που εκθέτει στην αίτησή του, ενώ ο καθού πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει τα πραγματικά περιστατικά που αποτρέπουν, ακυρώνουν ή αποδυναμώνουν τη νομική ισχύ των πραγματικών περιστατικών της αίτησης.

Ο διάδικος που φέρει το βάρος της απόδειξης υφίσταται τις δυσμενείς συνέπειες της μη απόδειξης. Επομένως, αν κατά την έκδοση της απόφασης ή της παρόμοιας δικαστικής πράξης, ο διάδικος δεν έχει αποδείξει τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται, το δικαστήριο θα απορρίψει τους ισχυρισμούς του. Για να κρίνει το δικαστήριο ότι ένας διάδικος δεν απέδειξε ένα συγκεκριμένο πραγματικό περιστατικό, θα λάβει υπόψη το πόσο ευχερής είναι η απόδειξη του εν λόγω περιστατικού από τον κάθε διάδικο.

Όλοι όσοι επιθυμούν να προσφύγουν σε δικαστήριο είναι κρίσιμο να αναλύουν εκ των προτέρων τις πιθανότητες που έχουν να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους, ώστε, αν δεν μπορούν να τους αποδείξουν, να αποφύγουν τη δαπάνη χρόνου και χρήματος (νομικά έξοδα). Γι' αυτό τον λόγο, είναι απαραίτητη η γνώση, έστω γενική και βασική, των κανόνων που διέπουν το αποδεικτικό στάδιο της δίκης.

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Στην ισπανική νομοθεσία, το αποδεικτικό στάδιο ρυθμίζεται από τα κεφάλαια V και VI του τίτλου I, τόμος II (άρθρα 281 ως 386) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (νόμος αριθ. 1/2000 της 7ης Ιανουαρίου 2000). Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας περιέχει γενικά σχόλια για τις αποδείξεις στην ενότητα XI της εισαγωγής (με άλλα λόγια, στο προοίμιο) που μπορεί να ενδιαφέρουν όποιον επιθυμεί να μάθει πώς ο Ισπανός νομοθέτης αντιμετωπίζει το αποδεικτικό στάδιο της δίκης.

Σε ορισμένες διαδικασίες ισχύουν ειδικοί κανόνες για τη διεξαγωγή των αποδείξεων που διαφοροποιούνται από τους γενικούς κανόνες, όπως στις δίκες που αφορούν ανηλίκους ή οικογένειες. Αποδείξεις μπορούν επίσης να διεξαχθούν στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο (*Juzgado de Segunda Instancia*). Κατά κανόνα, πρόκειται για αποδείξεις που δεν ήταν δυνατό να διεξαχθούν στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο (*Juzgado de Primera Instancia*) για λόγους που δεν μπορούν να αποδοθούν στον αιτούντα.

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Παραδοσιακά, γίνεται διάκριση σε θεωρητικό επίπεδο μεταξύ της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών και της απόδειξης του νόμου, παρότι στην πραγματικότητα ο νόμος δεν είναι θέμα προς απόδειξη, διότι πρέπει να τον γνωρίζει ο δικαστής. Εξαίρεση αποτελούν οι νόμοι αλλοδαπού δικαίου, που ενδεχομένως να πρέπει να αποδειχθούν. Η απόδειξη αλλοδαπού δικαίου ρυθμίζεται από τον νόμο για τη διεθνή δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις (*Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil*), σύμφωνα με τον οποίο ο δικαστής μπορεί να ζητά εκθέσεις για ζητήματα αλλοδαπού δικαίου, κατά κανόνα μέσω της ισπανικής κεντρικής αρχής. Εάν δεν αποδειχθεί το αλλοδαπό δίκαιο, μπορεί να εφαρμοστεί το ισπανικό, παρότι ο δικαστής θα κάνει χρήση της εν λόγω εξουσίας μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Δεν είναι αναγκαία η απόδειξη των πραγματικών περιστατικών που είναι πασίγνωστα ή των πραγματικών περιστατικών για τα οποία οι διάδικοι συμφωνούν, εκτός από τις υποθέσεις στις οποίες οι διάδικοι δεν έχουν το δικαίωμα διάθεσης του αντικειμένου της δίκης, όπως στις υποθέσεις που αφορούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα προσώπων, σχέσεις γονέων και τέκνων, γάμο και ανηλίκους.

Διάδικος που ωφελείται από νόμιμο τεκμήριο δεν υποχρεούται να αποδείξει το πραγματικό περιστατικό που τεκμαίρεται. Έναντι τέτοιου τεκμηρίου επιτρέπεται η ανταπόδειξη, εκτός αν ρητά απαγορεύεται από τον νόμο. Στα νόμιμα τεκμήρια περιλαμβάνεται η συγκυριότητα επί των περιουσιακών στοιχείων και των χρηματικών ποσών που απέκτησαν οι σύζυγοι, ξεχωριστά ή από κοινού, μετά τον γάμο, εκτός από τις περιπτώσεις που μπορεί να αποδειχθεί ότι ανήκουν αποκλειστικά σε κάποιον από τους δύο, το τεκμήριο συνοίκησης των συζύγων και το τεκμήριο ότι πρόσωπο σε αφάνεια ήταν εν ζωή έως την κήρυξη του θανάτου του.

Ο γενικός κανόνας είναι ότι, αν ο καθού δεν αντικρούσει την αίτηση και δεν παραστεί στο δικαστήριο, ο αιτών δεν απαλλάσσεται από το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που στηρίζουν τους ισχυρισμούς του. Ωστόσο, προβλέπονται εξαιρέσεις κατά τις οποίες αν ο καθού δεν προβάλει αντιρρήσεις το δικαστήριο εκδίδει απόφαση με την οποία κάνει δεκτούς τους ισχυρισμούς του αιτούντος. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, στη διαδικασία των μικροδιαφορών και στις δίκες έξωσης λόγω μη πληρωμής.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Τα πραγματικά περιστατικά που επικαλούνται οι διάδικοι στην αίτηση και την αντίκρουσή τους πρέπει να αποδειχθούν και το δικαστήριο πρέπει να διενεργήσει την αξιολόγησή του σύμφωνα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις αποδείξεις που έχουν διεξαχθεί και τη φύση των αποδείξεων (για παράδειγμα, ένα δημόσιο έγγραφο δεν έχει την ίδια αξία με την κατάθεση ενός από τους διαδίκους). Στην απόφαση πρέπει να μνημονεύονται η αξιολόγηση των αποδείξεων και οι λόγοι για τους οποίους ο δικαστής κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα. Εκτός από την άμεση απόδειξη, προβλέπεται επίσης η έμμεση απόδειξη, που έχει την έννοια ότι μετά τη συνομολόγηση ή την πλήρη απόδειξη ενός πραγματικού περιστατικού το δικαστήριο μπορεί να θεωρήσει αληθές ένα άλλο πραγματικό περιστατικό το οποίο συνδέεται στενά και άμεσα με το προηγούμενο. Το δικαστήριο πρέπει να παραθέσει στην απόφαση το σκεπτικό βάσει του οποίου από το αποδειχθέν πραγματικό περιστατικό συνήγαγε το τεκμαιρόμενο περιστατικό.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων**2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;**

Σύμφωνα με την αρχή ότι το δικαστήριο πρέπει να αποφασίζει μόνο για τα ζητήματα που φέρονται ενώπιόν του (*principio dispositivo* — αρχή της διάθεσης), η οποία διέπει την αστική δίκη, οι διάδικοι πρέπει να προτείνουν στο δικαστήριο τις αποδείξεις που προτίθενται να προσκομίσουν κατά τη διάρκεια της δίκης. Εντούτοις, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως τη διεξαγωγή ορισμένων αποδείξεων, μόνο όμως στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος. Έτσι, κατά την προδικαστική συζήτηση στην τακτική διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, εάν ο δικαστής κρίνει ότι οι αποδείξεις που πρότειναν οι διάδικοι δεν αρκούν για την αποσαφήνιση των αμφισβητούμενων πραγματικών περιστατικών, μπορεί να γνωστοποιήσει στους διαδίκους τα περιστατικά που θα μπορούσαν να επηρεαστούν από την ανεπάρκεια των αποδείξεων και να υποδείξει στους διαδίκους τις αποδείξεις που μπορούν να προτείνουν. Στις δίκες που αφορούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα προσώπων, σχέσεις γονέων και τέκνων, γάμο και ανηλικούς, ανεξάρτητα από τις αποδείξεις των οποίων τη διεξαγωγή ζητούν οι διάδικοι ή ο εισαγγελέας, ο δικαστής μπορεί να διεξαγάγει κάθε απόδειξη που κρίνει αναγκαία για την έκδοση της απόφασης στην υπόθεση, ανάλογα με το είδος της εκάστοτε διαδικασίας.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Στην προφορική διαδικασία (διαφορές ως 6 000 ευρώ), έπειτα από την πρόταση και την αποδοχή των αποδείξεων κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ο δικαστής προχωρά στη διεξαγωγή των αποδείξεων στην κύρια δίκη.

Στην τακτική διαδικασία (διαφορές άνω των 6 000 ευρώ), έπειτα από την αποδοχή των αποδείξεων στην προδικαστική συζήτηση (στην οποία επιλύονται επίσης οικονομικά ζητήματα), ορίζεται ημερομηνία για τη δίκη και η διεξαγωγή των αποδείξεων αναβάλλεται μέχρι τότε. Συναφώς, κλητεύονται οι διάδικοι για να καταθέσουν, κλητεύονται οι μάρτυρες τους οποίους οι διάδικοι δεν μπορούν να φέρουν στο δικαστήριο μόνοι τους, κλητεύονται οι πραγματογνώμονες όταν οι διάδικοι επιθυμούν να λάβουν διευκρινίσεις ή εξηγήσεις αναφορικά με τις πραγματογνωμοσύνες που έχουν παρασχεθεί, και ενημερώνονται οι οργανισμοί που έχουν στην κατοχή τους έγγραφα που οι διάδικοι δεν μπόρεσαν να επισυνάψουν στην αίτηση ή την αντίκρουση, αν οι διάδικοι έχουν υποδείξει τα αρχεία στα οποία βρίσκονται τα έγγραφα αυτά. Οι αποδείξεις που δεν είναι αναγκαίο να διεξαχθούν κατά τη διάρκεια της δίκης (όπως οι αυτοψίες) διεξάγονται πριν από τη δίκη. Αν στην προδικαστική συζήτηση γίνουν δεκτές μόνο έγγραφες αποδείξεις και τα σχετικά έγγραφα δεν προσβληθούν, καθώς και αν προσκομιστεί έκθεση πραγματογνωμοσύνης και κανείς από τους διαδίκους δεν ζητήσει να παρευρίσκεται ο πραγματογνώμονας στην προδικαστική συζήτηση, το δικαστήριο θα εκδώσει απόφαση μετά την προδικαστική συζήτηση, χωρίς να χρειάζεται να ορίσει δικάσιμο.

Ο γενικός κανόνας είναι ότι οι αποδείξεις διεξάγονται από τον ίδιο δικαστή ή δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση, ακόμη και όταν ο μάρτυρας δεν κατοικεί στην ίδια περιφέρεια και πρέπει να μεταβεί στην έδρα του δικαστηρίου την ημέρα που ορίζεται στην κλήση του (αν και έχει το δικαίωμα να αξιώσει από τον διάδικο που τον πρότεινε τη σχετική αποζημίωση που ορίζεται από τον αρμόδιο δικαστικό υπάλληλο, χωρίς να θίγεται το δικαίωμα του εν λόγω διαδίκου να την αξιώσει από τον αντίδικο αν κερδίσει, ως έξοδο της δίκης). Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως σε περίπτωση μεγάλης απόστασης, μπορεί να ζητηθεί δικαστική συνδρομή για τη λήψη της κατάθεσης στον τόπο κατοικίας του μάρτυρα. Στην περίπτωση αυτή, υποβάλλεται έγγραφο αίτημα στο άλλο δικαστήριο (σε εθνικό επίπεδο) ή χρησιμοποιείται ο μηχανισμός που έχει θεσπιστεί με τους κανόνες για τη διεθνή δικαστική συνεργασία, ανάλογα με τον τόπο όπου θα ληφθεί η κατάθεση. Στην τελευταία περίπτωση, οι διάδικοι οφείλουν να παραδώσουν γραπτώς τις ερωτήσεις που θα τεθούν. Η εικονοηλεκτρονική χρήση χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο και, στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται η διατύπωση των ερωτήσεων εκ των προτέρων. Αρκεί να υποβληθεί αίτημα διενέργειας εικονοηλεκτρονικής στο δικαστήριο του τόπου όπου πρόκειται να διενεργηθεί.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Αποδείξεις για γεγονότα που δεν αμφισβητούνται ή αποδείξεις που δεν είναι σχετικές με το αντικείμενο της δίκης δεν γίνονται δεκτές, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις αποδείξεις που, σύμφωνα με εύλογους και συγκεκριμένους κανόνες και κριτήρια, δεν θα συμβάλουν στην αποσαφήνιση των αμφισβητούμενων πραγματικών περιστατικών. Σε καμία περίπτωση δεν κάνει δεκτές το δικαστήριο αποδείξεις που έχουν αποκτηθεί παράνομα, που παραβιάζουν θεμελιώδη δικαιώματα ή με τις οποίες επιδιώκεται συνδρομή του δικαστηρίου για τη συγκέντρωση εγγράφων που είναι διαθέσιμα στους διαδίκους.

Γενικά, οι αποδείξεις πρέπει να προτείνονται στην προφορική διαδικασία ή την προδικαστική συζήτηση. Αποδείξεις που προτείνονται εκπρόθεσμα δεν γίνονται δεκτές.

Στις δίκες που αφορούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα προσώπων, οικογενειακές σχέσεις ή ανηλικούς, νέα πραγματικά περιστατικά μπορούν να προταθούν και μετά την κατάθεση της αίτησης και της αντίκρουσης, ιδίως στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο μετά την άσκηση έφεσης κατά της απόφασης ή με την αντίκρουση της έφεσης. Στις εν λόγω περιπτώσεις, μπορεί να προταθούν νέες αποδείξεις, με την προϋπόθεση ότι δεν έχει ξεκινήσει η προθεσμία έκδοσης της απόφασης. Στις άλλες δίκες, αν έχει παρέλθει η προθεσμία κατάθεσης των ισχυρισμών και προκύψει σημαντικό νέο πραγματικό περιστατικό, οι διάδικοι μπορούν να το γνωστοποιήσουν γραπτώς στο δικαστήριο και να ζητήσουν τη διεξαγωγή αποδείξεων αν ο αντίδικος δεν το αναγνωρίζει ως αληθές.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Τα αποδεικτικά μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια δίκη είναι: η εξέταση των διαδίκων τα δημόσια έγγραφα τα ιδιωτικά έγγραφα οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης η δικαστική εξέταση η εξέταση των μαρτύρων τα μέσα αναπαραγωγής λόγου, ήχου και εικόνας, καθώς και τα μέσα που επιτρέπουν την αποθήκευση, ανάκτηση και αναπαραγωγή λέξεων, δεδομένων, αριθμητικών στοιχείων και μαθηματικών πράξεων που διενεργούνται για λογιστικούς σκοπούς ή άλλους σκοπούς που είναι συναφείς με τη διαδικασία.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων;

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΜΑΡΤΥΡΩΝ: δεν είναι αναγκαίο να μνημονεύονται οι μάρτυρες στην αίτηση ή την αντίκρουση, καθώς στις προφορικές διαδικασίες κάθε διάδικος οφείλει να εμφανιστεί στο δικαστήριο κατά την ημερομηνία της δικασίμου μαζί με τα πρόσωπα που θα καταθέσουν στη δίκη. Οι διάδικοι πρέπει να ζητήσουν από το δικαστήριο να κλητεύσει τους μάρτυρες που δεν προσήλθαν παρά την ειδοποίησή τους, διατάσσοντάς τους να εμφανιστούν μέσα σε τρεις ημέρες από την παραλαβή της κλήτευσης. Στην τακτική διαδικασία, ο προσδιορισμός των μαρτύρων γίνεται στην προδικαστική συζήτηση, κατά την οποία, εκτός από τα οικονομικά ζητήματα, προσδιορίζονται τα αμφισβητούμενα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και προτείνονται και γίνονται δεκτές οι σχετικές αποδείξεις.

Οι μάρτυρες καταθέτουν πάντοτε προφορικά κατά την ημέρα της δίκης (όπως και οι πραγματογνώμονες για τις αναγκαίες διευκρινίσεις). Ωστόσο, προβλέπεται μία εξαίρεση στον εν λόγω κανόνα της εξέτασης των μαρτύρων: όταν απαιτείται η παροχή πληροφοριών από νομικά πρόσωπα ή δημόσιες οντότητες για ουσιώδη πραγματικά περιστατικά της δίκης, αλλά δεν είναι απαραίτητη η εξέταση συγκεκριμένων φυσικών προσώπων. Στην περίπτωση αυτή, αντί της προφορικής κατάθεσης, υποβάλλεται στο οικείο νομικό πρόσωπο ή δημόσια αρχή κατάλογος με τις ερωτήσεις επί των οποίων οι διάδικοι ζητούν απαντήσεις και τις οποίες κρίνει κατάλληλες ο δικαστής. Η απάντηση δίνεται γραπτώς.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ: οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης καταρτίζονται πάντοτε γραπτώς. Μετά την κατάθεσή τους και την ανάγνωση των αντίστοιχων εκθέσεων της άλλης πλευράς, οι διάδικοι πρέπει να αποφασίσουν εάν χρειάζεται να προσέλθει ο πραγματογνώμονας στη δίκη για να παράσχει διευκρινίσεις ή εξηγήσεις.

Εάν οι διάδικοι επιθυμούν να στηριχθούν σε πραγματογνωμοσύνη, η έκθεση του πραγματογνώμονα στην οποία στηρίζουν τους ισχυρισμούς τους πρέπει να υποβληθεί μαζί με την αίτηση ή την αντίκρουση, εκτός αν αυτό δεν είναι εφικτό, οπότε θα πρέπει να υποδείξουν τις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν. Επιπλέον, πρέπει να προσκομίσουν τις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης αμέσως μόλις καταστούν διαθέσιμες και, σε κάθε περίπτωση, πέντε ημέρες πριν από την έναρξη της προδικαστικής συζήτησης στην τακτική διαδικασία ή πέντε ημέρες πριν από τη συζήτηση στην

προφορική διαδικασία. Παρά ταύτα, οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν τον διορισμό δικαστικού πραγματογνώμονα κατά την κατάθεση της αίτησης ή της αντίκρουσης, οπότε η έκθεση πραγματογνωμοσύνης παρέχεται μεταγενέστερα (συνήθως στο διάστημα από την προδικαστική συζήτηση έως τη δίκη, αλλά αρκετά πριν από αυτή, ώστε οι διάδικοι να μπορούν να τη μελετήσουν πριν από τη συζήτηση).

Μια ενδιάμεση μορφή μάρτυρα και πραγματογνώμονα είναι ο μάρτυρας-πραγματογνώμονας, δηλαδή ο μάρτυρας που είναι σε θέση να παράσχει πληροφορίες για τεχνικά ζητήματα που αφορούν τη δίκη. Κατά κανόνα, οι μάρτυρες-πραγματογνώμονες είναι οι συντάκτες εκθέσεων που έχουν κατατεθεί με την αίτηση ή την αντίκρουση ως τεκμηριωτικά έγγραφα και όχι ως εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Ναι. Τα δημόσια έγγραφα συνιστούν πλήρη απόδειξη του πραγματικού περιστατικού, της πράξης ή της κατάστασης που περιγράφουν, καθώς και της ημερομηνίας σύνταξης του εγγράφου και της ταυτότητας των συμβολαιογράφων και των προσώπων που μετείχαν στην σύνταξή τους. Εάν αμφισβητηθεί η γνησιότητα δημοσίου εγγράφου, τότε αυτό επαληθεύεται και συγκρίνεται με το πρωτότυπο, οπουδήποτε κι αν βρίσκεται. Κατά παρέκκλιση από τα παραπάνω, τα παρακάτω έγγραφα συνιστούν πλήρη απόδειξη χωρίς ανάγκη επαλήθευσης ή σύγκρισης, εκτός αν υπάρχουν αποδείξεις περί του αντιθέτου ή γίνεται αντιπαραβολή γραφικών χαρακτήρων, οπότε είναι εφικτό: παλαιότερα δημόσια έγγραφα που δεν φέρουν συμβολαιογραφικό αριθμό καταχώρισης και κάθε δημόσιο έγγραφο που του οποίου λείπει το πρωτότυπο ή για το οποίο δεν υπάρχει καμία καταγραφή προς έλεγχο ή αντιπαραβολή.

Τα ιδιωτικά έγγραφα συνιστούν επίσης πλήρη απόδειξη στη δίκη, όταν δεν προσβάλλονται από τον διάδικο για τον οποίο είναι επαχθή. Εάν προσβληθεί ιδιωτικό έγγραφο, ο διάδικος που το προσκόμισε μπορεί να ζητήσει αντιπαραβολή του γραφικού χαρακτήρα ή κάθε άλλο είδος απόδειξης με το οποίο θα μπορούσε να επαληθευθεί η γνησιότητά του. Εάν δεν είναι εφικτή η απόδειξη της γνησιότητας του ιδιωτικού εγγράφου, τότε αυτό θα αξιολογηθεί σύμφωνα με τους κανόνες της ορθής κριτικής εκτίμησης, που τηρούνται επίσης κατά την εκτίμηση των υπόλοιπων αποδείξεων που διεξάγονται. Εάν αποδειχθεί η γνησιότητα του εγγράφου που προσβλήθηκε, ο διάδικος που προσέβαλε το έγγραφο μπορεί να διαταχθεί να καταβάλει τα συναφή έξοδα αλλά και πρόστιμο. Τέλος, αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τις υπόλοιπες αποδείξεις, ο δικαστής θα θεωρήσει αληθή τα πραγματικά περιστατικά που έχει ομολογήσει ο διάδικος στο υπόμνημά του, εφόσον ο εν λόγω διάδικος συμμετείχε προσωπικά σε αυτά και η στοιχειοθέτησή τους ως αληθινών είναι επιζήμια για εκείνον.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Καταρχήν, δεν υπάρχει κανόνας που να ορίζει ποιες αποδείξεις πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την απόδειξη συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών, αλλά είναι λογικό ότι, για παράδειγμα στην περίπτωση αξίωσης χρηματικού ποσού που απορρέει από εμπορικές σχέσεις μεταξύ των διαδίκων, η ύπαρξη ή η διευθέτηση της οφειλής θα αποδειχθεί με έγγραφα. Έκθεση πραγματογνωμοσύνης θα απαιτείται όταν χρειάζεται επιστημονική, καλλιτεχνική, τεχνική ή πρακτική γνώση για την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή των περιστάσεων που είναι συναφείς με την υπόθεση, ή για την απόκτηση μεγαλύτερης βεβαιότητας γι' αυτά.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Οι μάρτυρες που κλητεύονται έχουν υποχρέωση να προσέλθουν στη δίκη ή στη συζήτηση που μνημονεύεται στην κλήτευση. Εάν δεν προσέλθουν, μπορεί να τους επιβληθεί πρόστιμο από 180 ως 600 ευρώ, μετά την άρροδο προθεσμίας πέντε ημερών κατά τη διάρκεια της οποίας μπορούν να προσέλθουν για να καταθέσουν. Εάν μάρτυρας δεν προσέλθει παρότι έχει κλητευθεί για δεύτερη φορά, η κύρωση παύει να είναι απλώς χρηματική: ο μάρτυρας τελεί πλέον σε απείθεια προς το δικαστήριο, επίπτωση για την οποία οι μάρτυρες προειδοποιούνται εξ αρχής.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Η γενική αρχή της υποχρέωσης μαρτυρίας δεν ισχύει για τους μάρτυρες που, εξαιτίας της ιδιότητας ή του επαγγέλματός τους, έχουν καθήκον να τηρούν απόρρητα τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία ερωτώνται, οπότε και θα πρέπει να το δηλώσουν αιτιολογημένα, και το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους για την άρνηση κατάθεσης, θα αποφασίσει τι πρέπει να συμβεί ως προς την εξέτασή τους, και μπορεί να τους απαλλάξει από την υποχρέωση απάντησης. Εάν ο μάρτυρας απαλλαγεί από την υποχρέωση απάντησης, αυτό πρέπει να καταγραφεί.

Εάν ο μάρτυρας ισχυριστεί ότι τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία ερωτάται αφορούν θέμα που έχει νομίμως δηλωθεί ή χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικό, το δικαστήριο, αν το κρίνει απαραίτητο προς το συμφέρον της απονομής της δικαιοσύνης, μπορεί να ζητήσει από τον αρμόδιο φορέα να του χορηγήσει επίσημο έγγραφο που να το επιβεβαιώνει. Αν το δικαστήριο επιβεβαιώσει ότι ορθά γίνεται επίκληση της εμπιστευτικότητας, θα διατάξει να καταχωριστεί το έγγραφο και οι ερωτήσεις που καλύπτονται από το κρατικό απόρρητο στα πρακτικά.

Επιπλέον, πριν από την κατάθεσή τους, το δικαστήριο πρέπει να ρωτήσει τους μάρτυρες για τις προσωπικές τους περιστάσεις (οικογενειακοί δεσμοί ή φιλία με τους διαδίκους ή εχθρότητα έναντι αυτών, προσωπικό συμφέρον στην υπόθεση κ.ο.κ.), και υπό το φως των απαντήσεών τους, οι διάδικοι μπορεί να υποβάλουν παρατηρήσεις στο δικαστήριο αναφορικά με την αμεροληψία τους.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Οι μάρτυρες υποχρεούνται να προσέλθουν εφόσον κλητευθούν από το δικαστήριο και να ορκιστούν ή να διαβεβαιώσουν ότι θα πουν την αλήθεια, αφού προειδοποιηθούν για τις κυρώσεις που επισείει το αδίκημα της ψευδορκίας στην αστική δίκη. Οι μάρτυρες υποχρεούνται να καταθέσουν με τον τρόπο που ορίζει το άρθρο 366 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η άρνηση μαρτυρίας μπορεί να τιμωρηθεί με πρόστιμο λόγω απείθειας προς το δικαστήριο ή, ανάλογα με τη σοβαρότητά της, μπορεί να συνιστά αδίκημα.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Όλοι μπορούν να είναι μάρτυρες, με εξαίρεση όσους έχουν αποστερηθεί πλήρως τη νοητική τους ικανότητα ή τις αισθήσεις τους (όραση, ακοή κ.ο.κ.) ως προς πραγματικά περιστατικά τα οποία θα μπορούσαν να γνωρίζουν μόνο με χρήση των εν λόγω αισθήσεων τους.

Οι ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους μπορούν να καταθέσουν ως μάρτυρες εάν κατά την κρίση του δικαστηρίου διαθέτουν την αναγκαία ωριμότητα για να γνωρίζουν και να καταθέσουν την αλήθεια.

Σύμφωνα με το ισπανικό δίκαιο, η συμβατική έννοια του όρου «μάρτυρας» παραπέμπει μεν σε φυσικά πρόσωπα, αλλά αυτό δεν εμποδίζει τους νόμιμους εκπροσώπους νομικών προσώπων να παρίστανται ως μάρτυρες για να παράσχουν πληροφορίες για πραγματικά περιστατικά που γνωρίζουν λόγω της θέσης τους. Στην περίπτωση των νομικών προσώπων και των δημόσιων οντοτήτων, η δυνατότητα γραπτής ενημέρωσης του δικαστηρίου προβλέπεται ρητά, όπως έχει ήδη αναφερθεί (άρθρο 381 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Οι ερωτήσεις που έχουν γίνει δεκτές από το δικαστήριο υποβάλλονται απευθείας από τους δικηγόρους των διαδίκων, με πρώτο τον δικηγόρο του διαδίκου που πρότεινε τον μάρτυρα. Μόλις απαντηθούν οι ερωτήσεις του δικηγόρου του διαδίκου που πρότεινε τον μάρτυρα, οι δικηγόροι των άλλων διαδίκων μπορούν να θέσουν στον μάρτυρα όποια περαιτέρω ερώτηση κρίνουν χρήσιμη για τη διευκρίνιση των πραγματικών περιστατικών. Ο δικαστής μπορεί επίσης να θέσει ερωτήσεις στον μάρτυρα για την παροχή διευκρινίσεων και επιπλέον πληροφοριών.

Αυτεπαγγέλτως ή έπειτα από αίτημα διαδίκου, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει σε μάρτυρα του οποίου η κατάθεση αντιβαίνει προς κατάθεση άλλου μάρτυρα ή διαδίκου που είχε εξεταστεί προηγουμένως να εξεταστεί κατ' αντιπαράσταση με τον μάρτυρα ή τον διάδικο.

Ο μάρτυρας μπορεί να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη αν υποβληθεί σχετικό αίτημα και συμφωνήσει το δικαστήριο. Αυτό θα συμβεί αν η κατάθεση μέσω τηλεδιάσκεψης είναι ο πλέον κατάλληλος και αναλογικός τρόπος κατάθεσης υπό το φως των εκάστοτε συνθηκών (κυρίως, της μεγάλης απόστασης μεταξύ της κατοικίας του μάρτυρα και της έδρας του δικαστηρίου), διασφαλιζόμενων απαρέγκλιτα του συστήματος της εκατέρωθεν ακροάσεως και του δικαιώματος υπεράσπισης των διαδίκων.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

Πρόκειται για τη δραστηριότητα με την οποία ο δικαστής κρίνει την ισχύ των αποδείξεων στο σύνολό τους, σύμφωνα με τους κανόνες της ορθής κριτικής εκτίμησης. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχουν ορισμένα είδη αποδεικτικών στοιχείων των οποίων η βαρύτητα ορίζεται στον νόμο για παράδειγμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, η βαρύτητα των δημόσιων και των ιδιωτικών εγγράφων, καθώς και των καταθέσεων των διαδίκων.

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Οι αποδείξεις που έχουν αποκτηθεί παράνομα δεν μπορούν να γίνουν δεκτές. Επιπλέον, οι αποδείξεις που έχουν αποκτηθεί με άμεση ή έμμεση παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων ή ελευθεριών είναι ανίσχυρες. Επομένως, οι εν λόγω αποδείξεις δεν λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασης στην υπόθεση.

Διάδικος που θεωρεί ότι παραβιάστηκαν θεμελιώδη δικαιώματά του κατά την απόκτηση ή εξεύρεση οποιουδήποτε αποδεικτικού στοιχείου που έχει γίνει δεκτό, πρέπει να το δηλώσει αμέσως και, αν συντρέχει περίπτωση, να ενημερώσει τους υπόλοιπους διαδίκους. Στη συνέχεια, ο δικαστής θα αποφασίσει για τη νομιμότητα των εν λόγω αποδείξεων.

Εάν ο δικαστής φρονεί ότι έχει παραβιαστεί θεμελιώδες δικαίωμα κατά τη συγκέντρωση αποδείξεων, θα απορρίψει αυτεπαγγέλτως τις εν λόγω αποδείξεις. Το εν λόγω ζήτημα, που μπορεί να τεθεί και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, θα διευθετηθεί στη δίκη ή, σε περίπτωση προφορικής διαδικασίας, κατά την έναρξη της συζήτησης, πριν από την έναρξη της διεξαγωγής των αποδείξεων.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Εάν διάδικος κληθεί από τον αντίδικό του να καταθέσει, η εκτίμηση της κατάθεσής του θα εξαρτηθεί από το περιεχόμενο των απαντήσεων που θα δώσει.

Έτσι, αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τις υπόλοιπες αποδείξεις, το δικαστήριο θα θεωρήσει αληθή τα πραγματικά περιστατικά που έχει ομολογήσει ο διάδικος, εφόσον ο εν λόγω διάδικος συμμετείχε προσωπικά σε αυτά και η στοιχειοθέτησή τους ως αληθινών είναι επιζήμια για εκείνον. Κατά τα λοιπά, το δικαστήριο θα αξιολογήσει το περιεχόμενο της κατάθεσης σύμφωνα με τους κανόνες της ορθής κριτικής εκτίμησης.

Ομοίως, το δικαστήριο μπορεί να αποδεχθεί ως αληθή πραγματικά περιστατικά που αφορούν το πρόσωπο διαδίκων οι οποίοι δεν εμφανίστηκαν για να καταθέσουν ή εμφανίστηκαν αλλά αρνήθηκαν να καταθέσουν ή απάντησαν με διφορούμενο τρόπο, εφόσον πρόκειται για πραγματικά περιστατικά στα οποία έχει προσωπικά μετάσχει ο εξεταζόμενος διάδικος και η στοιχειοθέτησή τους θα ήταν πλήρως ή μερικώς επαχθής για εκείνον. Επιπλέον, σε απόντα διάδικο μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο από 180 έως 600 ευρώ.

Τελευταία επικαιροποίηση: 30/10/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.